

บทที่ 2

ประวัติอาชุนิยายและอาชญาวิทยา

2.1 ประวัติอาชุนิยาย

สุพรรณิ วราทร (2519) ได้ศึกษาประวัตินวนิยายในไทยไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกถึง พ.ศ. 2475*^{*} โดยจำแนกนวนิยายที่เกิดขึ้นในสมัยแรกๆ ที่ไทยรับอิทธิพลวรรณกรรมร้อยแก้วจากต่างประเทศออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะเนื้อหา และได้แปลคำภาษาอังกฤษคำว่า “Detective Story” เป็นคำไทยว่า “อาชุนิยาย” ซึ่งต่อมาราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำว่า “เรื่องสืบสวน” ขึ้นใช้แทน “Detective Story” แต่คำว่า “อาชุนิยาย” ยังคงใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันในความหมายของเรื่องสืบสวนและเรื่องอาชญากรรม

อาชุนิยาย (Detective Story) มีลักษณะแนวเรื่องเป็นเอกลักษณ์ มีการดำเนินเรื่องเป็นปริศนา ลึกลับ ชวนติดตาม จนได้รับความนิยมจากผู้อ่านชาวตะวันตกมาช้านาน หลังจากที่อาชุนิยายได้มีการนำมาเผยแพร่ในไทย คนไทยก็ให้ความนิยมอาชุนิยายเรื่อยมา พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมของตะวันตกจำนวนมากให้คำนิยาม “Detective Story” ไว้ดังนี้

หนังสือ *A Handbook to Literature* ให้นิยามว่า

A novel or short story in which a crime, usually a murder – the identity of the perpetrator unknown – is solved by a detective through a logical assembling and interpretation of palpable evidence, known as clues.

(Holman, 1961, p.135)

หมายถึง นวนิยายหรือเรื่องสั้นที่เกิดอาชญากรรมขึ้นซึ่งโดยมากเป็นเหตุฆาตกรรม และมีลักษณะเด่นคือ ยังไม่รู้ตัวผู้ร้ายที่ก่อคดี การคลี่คลายคดีเกิดจากการสืบสวนของนักสืบผ่านระบบตรรกะและการตีความหลักฐาน

^{*} ต่อมาวิทยานิพนธ์ดังกล่าวมีการพิมพ์เผยแพร่ในเวลาต่อมา ใช้ชื่อใหม่ว่า *ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย*

หนังสือ *Current Literary Terms* ให้นิยามว่า “A narrative in which a crime, often involving murder, is solved by a detective.” (Scott, 1965, p.74) หมายถึง เรื่องเล่าที่บรรยายถึงอาชญากรรม ซึ่งโดยมากเกี่ยวกับการฆาตกรรมและมีนักสืบเข้ามาคลี่คลายปริศนาการฆาตกรรม

หนังสือ *Dictionary of Literary Terms* ให้คำนิยามอาชญากรรมนิยายว่า “A narrative (short or novel) in which a mystery is unraveled by a detective through the assembly and interpretation of clues.” (Shaw, 1972, p.111) หมายถึง เรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องลึกลับ ซึ่งนักสืบเข้าคลี่คลายด้วยการสืบสวน รวบรวมและตีความเงื่อนงำต่างๆ

หนังสือ *Dictionary of World Literary Terms* ให้นิยามว่า

A narrative in which a specific problem (commonly murder) is solved by the wit and energy of a detective. The form is one of the narrowest in popular fiction, yet it admits of astonishing variety. The detective may be a public servant supported on a police budget, a professional who lives off fees, or an amateur sans peur et sans reproche.

(Shipley, 1970, p.78)

หมายถึง เรื่องเล่าที่เกี่ยวกับเหตุปริศนาซึ่งโดยมากเป็นเหตุฆาตกรรม มีนักสืบเข้าคลี่คลายคดีด้วยการใช้ไหวพริบและสติปัญญาเข้าแก้ไข เป็นเรื่องแต่งที่ได้รับความนิยมในช่วงหนึ่ง เนื่องจากประกอบด้วยความน่าตื่นเต้นหลายลักษณะด้วยกัน นักสืบอาจเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ นักสืบมืออาชีพซึ่งไม่รับค่าจ้างหรือเป็นนักสืบเชลยศักดิ์

หนังสือ *Dictionary of World Literary Terms & Literary Theory* ให้คำนิยามไว้ว่า

The commission and detection of crime, which the motive, action, arraignment, judgment, and punishment of a criminal, is one of the great paradigms of narrative. Textualized theft, assault, rape and murder being which the earliest epics.

(Cuddon, 1998, p.192)

หมายถึง อาชญากรรมนิยายเป็นเรื่องของภารกิจและการสืบสวนอาชญากรรม ประกอบด้วยแรงจูงใจ การกระทำ การตัดสิน และการลงโทษอาชญากร ลักษณะเด่นของเรื่องมักประกอบด้วยการลึกลับ การประทุษร้าย การข่มขืน และการฆาตกรรม

จากคำนิยาม Detective Story ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า อาชญานิยายเป็นเรื่องประเภทนักสืบที่บรรยายถึงเหตุปริศนา ลึกลับเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะมุ่งประเด็นการฆาตกรรมซึ่งไม่ทราบตัวคนร้ายที่ก่อเหตุ ดังนั้นจึงตกเป็นหน้าที่ของนักสืบที่มีความสามารถ มีไหวพริบฉลาดหลักแหลมเข้าสืบสาวความลึกลับของคดีฆาตกรรมผ่านการสืบสวน รวบรวมข้อมูลการสอบปากคำพยานบุคคล ตลอดจนจับผิดในที่เกิดเหตุ ผลการสืบสวนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำผิดในที่สุด นิยามต่างๆ มุ่งเน้นที่องค์ประกอบด้านเนื้อหา 2 ประการ คือ “เรื่องต้องเกี่ยวข้องกับการฆาตกรรมซึ่งยังไม่ทราบตัวผู้กระทำผิด” และ “ต้องมีนักสืบเข้าคลี่คลายเงื่อนงำการฆาตกรรม”

ส่วนนักวิชาการไทยให้นิยามความหมาย “อาชญานิยาย” ไว้ดังต่อไปนี้

สุพรรณี วราทร (2519, น.91) นิยาม “อาชญานิยาย” ไว้ว่า “อาชญานิยายเป็นนวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีต่างๆ ที่ต้องมีการพิสูจน์และหาหลักฐานประกอบการใช้ความสังเกตและไหวพริบ นวนิยายประเภทนี้สร้างความตื่นเต้นแก่ผู้อ่านด้วยการต่อสู้ การเสี่ยงชีวิต และความลึกลับต่างๆ...”

رينุทัย สัจจพันธุ์ (2531, น. 246-247) กล่าวถึงลักษณะบันเทิงคดีสมัยใหม่ที่ได้รับจากประเทศตะวันตก ในอิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย และนิยาม “อาชญานิยาย” ว่า

นวนิยายแนวสืบสวนสอบสวน มีลักษณะแบบเดียวกับเรื่องบู๊ แต่เน้นหนักในเรื่องสืบสวนคดีต่างๆ ซึ่งต้องมีการหาหลักฐานและพิสูจน์ประกอบการใช้ความสังเกตและไหวพริบ นวนิยายประเภทนี้ก่อให้เกิดความตื่นเต้นแก่ผู้อ่านด้วยเหตุการณ์ต่อสู้การเสี่ยงชีวิตและความลึกลับต่างๆ เรื่องราวประเภทนี้ได้รับอิทธิพลจากงานแปลในระยะสมัยแรก...

เถกิง พันธุ์เถกิงธรรม (2541, น.47) นิยาม “อาชญานิยาย” ไว้ใน นวนิยายและเรื่องสั้น: การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ว่า

นวนิยายนักสืบหรืออาชญานิยาย (Detective and Mystery Novel) เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคดีอาชญากรรม จึงเรียกนวนิยายประเภทนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “อาชญานิยาย” Crime Story และถ้าเน้นที่ปมปริศนา ก็จะเรียกว่า “นิยายปริศนา” Problem Story

นวนิยายประเภทนี้รวมเนื้อหาทั้งการสืบสวน ความลึกลับและความตื่นเต้นเข้าด้วยกัน ดังนั้นคำว่า “เรื่องสืบสวน” “เรื่องลึกลับ” และ “เรื่องตื่นเต้น”

จึงได้เรียกสลับเปลี่ยนในนวนิยายประเภทนี้ได้ เรื่องนักสืบทำความตื่นเต้นให้ผู้
ผู้อ่านด้วยอาชญากรรมที่ลึกลับซึ่งมักเป็นความรุนแรง ความตื่นเต้นจะดำเนิน
ไปจนกว่าจะรู้ว่าสาเหตุอาชญากรรมนั้นมาจากอะไร และใครเป็นคนก่อเรื่อง
โดยผ่านชัยชนะในเชิงตรรกะที่ไม่เปิดเผย เรื่องนักสืบและเรื่องลึกลับเป็นเรื่อง
เกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้เช่นเดียวกัน แต่เรื่องตื่นเต้นอาจเป็นการผจญภัยโดยไม่
เป็นเรื่องลึกลับก็ได้...

วนิดา บำรุงไทย (2544, น.65) นิยาม “อาชญาวิทยา” ใน *ศาสตร์และศิลป์แห่ง
นวนิยาย* ว่า

นวนิยายสืบสวน (Detective Novel) เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาสำคัญ
เกี่ยวกับความพยายามของผู้เชี่ยวชาญในการสืบสวน เช่น ตำรวจ นักสืบทั้งที่
เป็นนักสืบอาชีพและนักสืบเชลยศักดิ์ที่จะคลี่คลายปมคดีอาชญากรรมเพื่อสืบ
หาตัวอาชญากร และโดยเหตุที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชญากรรมนี้เอง บางทีจึง
จัดรวมเข้ากับนวนิยายที่เรียกว่า อาชญาวิทยาหรือนวนิยายอาชญากรรม
(Crime Story)

พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545, น.129)
นิยาม “อาชญาวิทยา” ไว้ว่า

นวนิยายหรือเรื่องสั้นประเภทลึกลับ โดยมากเกี่ยวกับการฆาตกรรมซึ่ง
คลี่คลายด้วยฝีมือของนักสืบ องค์ประกอบพื้นฐานของเรื่องนักสืบ ได้แก่
อาชญากรรมที่ยังไม่คลี่คลาย ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่มักไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่
ฉลาด นักสืบซึ่งมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมแปลกๆ ผู้ช่วยนักสืบซึ่งจะช่วยสืบสวนข้อ
น่าสงสัยและเฝ้าจับตามองการที่ชวนติดตาม ผู้ต้องสงสัยซึ่งเหตุการณ์มัดตัวว่า
เป็นผู้กระทำผิด และการแก้ปมปัญหาที่น่าตื่นเต้นและไม่มีใครคาดคิด ซึ่งนักสืบ
จะเป็นผู้เปิดเผยวิธีที่เขาค้นพบผู้กระทำผิด เรื่องนักสืบที่ดีต้องเป็นเรื่องที่สามาร
คลี่คลายปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล

พนิดา หล่อเลิศรัตน์ (2547, น.49) กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ “*พัฒนาการการแปล
อาชญาวิทยาชุดเซอร์ลอร์ด โฮมส์ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าถึงสมัยปัจจุบัน*” สรุป
ลักษณะอาชญาวิทยาไว้ว่า

นวนิยายหรือเรื่องสั้นซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับอาชญากรรม ซึ่งส่วนมากเป็น
คดีฆาตกรรม โดยที่ผู้อ่านไม่ทราบว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง

ถึงแม้ว่าจะมีผู้ต้องสงสัยหลายคนก็ตาม แต่คดีนี้ก็คลี่คลายลงได้ด้วย
ความสามารถของนักสืบผู้มีไหวพริบ ฉลาดหลักแหลม ใช้วิธีพิจารณา
หลักฐานและร่องรอยต่างๆ จนในที่สุดแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล และ
สามารถจับคนร้ายได้...

จากคำนิยามอาชญาวิทยาของนักวิชาการไทยข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า อาชญาวิทยา
เป็นเรื่องที่มุ่งประเด็นการสืบสวนของผู้เข้าคลี่คลายคดีฆาตกรรม ซึ่งมีได้ระบุชัดเจนว่าผู้เข้าสืบคดี
ต้องเป็นนักสืบหรือตำรวจ เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ความสนุกสนานตื่นเต้นของเรื่องมา
จากพฤติกรรมการสืบสวนขยายผลของผู้เข้าคลี่คลายคดี

จากคำนิยามอาชญาวิทยาของตะวันตกและไทยจะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันอยู่เล็กน้อย
นิยามของตะวันตกเน้นว่าอาชญาวิทยาเป็นเรื่องเกี่ยวกับปริศนา ความลึกลับเกี่ยวกับคดี
ฆาตกรรมซึ่งต้องอาศัยนักสืบที่มีความเชี่ยวชาญเข้าช่วยสืบคดี นำไปสู่การจับกุมผู้กระทำผิดมา
ลงโทษ ขณะที่นิยามของไทยบ่งชี้ว่าอาชญาวิทยาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสืบสวนของนักสืบเข้า
สืบสวนต้องมีเหตุการณ์เสี่ยงอันตราย ฉากการต่อสู้ของนักสืบอันนำไปสู่ความสนุกสนานของ
ผู้อ่าน กล่าวได้ว่าเกณฑ์การอธิบายอาชญาวิทยาของตะวันตกอยู่ที่องค์ประกอบภายในเรื่อง ส่วน
ของไทยพิจารณาถึงความสนุกสนาน ความตื่นเต้นอันมาจากพฤติกรรมสืบคดีของนักสืบที่ต้อง
ประสบเหตุการณ์ขัดขวางจากฝ่ายตรงข้าม เช่น ฉากการต่อสู้ หรือเสี่ยงอันตราย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า “ความสนุกสนานและความตื่นเต้น” เกิดจากการ
ประลองกำลังความคิด สติปัญญา ของผู้กระทำผิดที่วางแผนฆาตกรรมไว้อย่างชาญฉลาด มิให้
นักสืบสาวมาถึงตัวเองได้ ทำให้ยากแก่การชี้ตัวผู้กระทำผิด ขณะเดียวกันปมปริศนาดังกล่าวก็
สร้างปัญหาแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการพิสูจน์ปริศนาความลึกลับเหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้น จึงตกเป็น
หน้าที่ของนักสืบที่มีความเชี่ยวชาญ มีไหวพริบต้องเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สอบปากคำ
พยานแวดล้อมและรวบรวมวัตถุที่เกิดเหตุ เพื่อแก้ปริศนาการฆาตกรรมที่ผ่านการวางแผนของ
ฆาตกรและบางครั้งนักสืบอาจถูกขัดขวางโดยตรงจากผู้กระทำผิด จนเกิดเหตุต่อสู้กับตัวฆาตกร
ซึ่งประเด็นดังกล่าวสร้างความสนุกสนานแก่ผู้อ่านให้คอยติดตามพฤติกรรมของนักสืบ ผู้อ่านเข้า
ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการติดตามคนร้ายตามตัวละครในเรื่อง คอยรู้เห็นพฤติกรรมของตัวละครที่
อาจเกี่ยวข้องกับการฆาตกรรมจากการติดตามการสอบปากคำของนักสืบต่อผู้เกี่ยวข้อง ตัวผู้อ่าน
เองก็ต้องพิจารณาตามนักสืบในเรื่องว่าฆาตกรน่าจะเป็นตัวละครตัวใดจากการเฝ้าติดตามเรื่อง
ตั้งแต่ต้นจนเฉลยเรื่องนั่นเอง

อาชญาวิทยาประเภทนักสืบนี้ถือว่าเป็นวรรณกรรมที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถกำหนดกฎเกณฑ์การเขียนได้ในระดับหนึ่ง ในปี ค.ศ. 1920 (พ.ศ. 2463) นักเขียนกลุ่มหนึ่งนำโดยโรนัลด์ น็อกซ์ (อ้างถึงใน คุณค่าที่นำมาของนิยายนักสืบ, 2529, น.22) ได้กำหนด “สูตรสำเร็จ” สำหรับการเขียนนวนิยายนักสืบไว้ 10 ประการ (Detective Decalogue) ดังนี้

1. อาชญากรหรือผู้กระทำผิดจะต้องมีตัวตนอยู่ตั้งแต่แรก มิใช่ว่าเพิ่งจะปรากฏออกมาในตอนจบ

2. อาชญากรรมจะต้องได้รับการคลี่คลายด้วยวิธีการที่เป็นเหตุเป็นผล ห้ามใช้วิธีการที่เหลือเชื่อเหนือธรรมชาติ เช่น นั่งทางใน ดูหมอ

3. ห้องลับหรือช่องทางลับจะมีได้อย่างมากเพียง 1 ห้อง หรือ 1 ช่องทางเท่านั้น

4. ห้ามใช้ยาพิษที่ยังไม่มีการค้นพบ หรือตรวจจับไม่ได้

5. ตัวผู้ร้ายจะต้องไม่เป็นชาวต่างประเทศ (โดยเฉพาะชาวจีน)

6. อาชญากรรมจะต้องไม่คลี่คลายเพียงเพราะมีเหตุบังเอิญเข้าช่วย หรือนักสืบมีญาณสังหรณ์

7. นักสืบจะต้องไม่เป็นผู้ก่ออาชญากรรมเสียเอง

8. นักสืบจะต้องไม่จงใจปกปิดเงื่อนไขหรือเหตุผลในการคาดการณ์ไม่ให้ผู้อ่านรับรู้

9. ถ้าหากมีตัวละครที่เป็นผู้ช่วยนักสืบอย่างวัดสัน เขาจะต้องไม่ปกปิดความคิดเห็น

10. ห้ามใช้ตัวละครที่เป็นฝาแฝดหรือหน้าตาเหมือนกัน

นักเขียนนวนิยายนักสืบในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 เท่านั้นที่คงยึดมั่นปฏิบัติการเขียนตามกฎบัญญัติการเขียนนวนิยายนักสืบทั้ง 10 ประการ แต่ปัจจุบันนักเขียนนวนิยายนักสืบไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว แต่เรื่องนักสืบยังคงได้รับความนิยมจากผู้อ่านทั่วโลก

ต่อมา ค.ศ.1928 (พ.ศ.2471) เอส เอส แวน ไดน์ (S.S. Van Dine) หรือวิลลาร์ด ฮันติงตัน ไรท์ (Willard Huntington Wright) นักเขียนนวนิยายนักสืบได้ตั้งกฎเกณฑ์ในการเขียนนวนิยายสืบสวนในชื่อ “Twenty Rules for writing detective stories” หรือ “บัญญัติ 20 ประการแห่งการประพันธ์นวนิยายนักสืบ” (ชัยพร อันทวิศาลกุล, 2552, น.108-115) เป็นเกณฑ์ข้อบังคับให้นักเขียนเขียนนวนิยายนักสืบเป็นแบบอย่างมาจนถึงปัจจุบัน สรุปกฎบัญญัติได้ดังนี้

1. ผู้อ่านมีโอกาสรู้ปัญหา เงื่อนไข ความลึกลึกของคดีเท่ากับตัวนักสืบ ในเรื่องจึงต้องมีการอธิบายและบรรยายอย่างชัดเจน

2. นักเขียนต้องไม่ปกปิด อำพรางแก่ผู้อ่านอย่างจงใจ เว้นแต่เป็นสิ่งที่อาชญากรจงใจกระทำต่อนักสืบ

3. นวนิยายนักสืบไม่ควรมีเรื่องความรักเข้ามาเกี่ยวข้อง จุดประสงค์หลักของเรื่องคือ ต้องการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม

4. ตัวนักสืบหรือตัวละครที่เข้ามาช่วยสืบสวนต้องไม่เป็นตัวละครเสียเอง

5. การหาตัวผู้กระทำผิดต้องมาจากการระบบคิดที่เป็นตรรกะ

6. ในเรื่องจะต้องมีนักสืบทำหน้าที่รวบรวมเงื่อนงำต่างๆนำไปสู่การหาตัวผู้กระทำผิด

7. เรื่องนวนิยายนักสืบจะต้องมีศพ เหตุฆาตกรรมเป็นอาชญากรรมที่เหมาะสมที่สุดในนวนิยายนักสืบ

8. การแก้ปัญหาอาชญากรรมต้องอาศัยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ห้ามใช้วิธีการเข้าทรง การทำนายด้วยลูกแก้วสารพัดนึก หรือการติดต่อกับคนตาย ซึ่งผู้อ่านจะมีโอกาสเจอกับนักสืบเพื่อประลองสติปัญญาในการหาตัวผู้กระทำผิด

9. ในเรื่องนักสืบจะต้องมีนักสืบเพียงคนเดียวใช้การคิดหาเหตุผลแบบนิรนัย (Deduction) ซึ่งเป็นผู้แก้ปัญหาภายในเรื่องคล้ายลักษณะเทวดามาโปรด (Deus ex Machina) ถ้ามีนักสืบมากกว่า 1 คน ผู้อ่านจะไม่รู้่านักสืบคนใดเป็นนักสืบที่ร่วมทำการสืบสวน

10. ตัวผู้กระทำผิดหรือตัวอาชญากรต้องเป็นตัวละครที่มีบทบาทในเรื่อง ซึ่งผู้อ่านอาจสันนิษฐานได้ว่าตัวละครใดเป็นฆาตกร

11. ผู้เขียนต้องไม่วางตัวละครคนไหนเป็นตัวละครในเรื่อง ฆาตกรควรเป็นตัวละครที่ดูไม่น่าอยู่ในข่ายต้องสงสัยในคดี

12. อาชญากรจะต้องมีคนเดียวแม้ว่าจะเกิดเหตุฆาตกรรมกี่ครั้งก็ตาม ตัวฆาตกรอาจมีผู้สมรู้ร่วมคิดหรือผู้ร่วมก่ออาชญากรรม

13. อาชญากรไม่ควรสังกัดสมาคมลับหรือมาเฟีย อาชญากรควรเป็นอิสระจากการบงการ

14. วิธีการฆาตกรรมและวิธีการพิสูจน์การสืบสวนต้องสมเหตุสมผล เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์

15. นักเขียนต้องทิ้งร่องรอยของคดีให้ผู้อ่านพบตลอดการอ่าน ภายใต้เงื่อนไขที่ผู้อ่านมีความฉลาด สามารถรู้ตัวฆาตกรก่อนที่จะอ่านเรื่องนักสืบจบ

16. นวนิยายนักสืบไม่ควรมีการพรรณนาและการวิเคราะห์ตัวละครมากเกินไป

17. อาชญากรในเรื่องไม่ควรมิจิตสำนึกต่อความผิดที่ตนเองก่อไว้

18. เหตุอาชญากรรมในเรื่องไม่ควรเป็นเรื่องอุบัติเหตุหรือการฆ่าตัวตาย

19. แรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมในเรื่องสืบสวนควรเป็นเรื่องส่วนตัว ซึ่งเป็นการปลดปล่อยความปรารถนาและอารมณ์ที่เก็บกด

20. เหตุการณ์บางตอนที่พบในนวนิยายนักสืบบ่อยจนผู้อ่านคาดการณ์เหตุการณ์ในเรื่องสืบสวนได้ จึงไม่ควรนำเหตุการณ์ดังกล่าวมาเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องอีกต่อไป เช่น

- ตัดสินตัวผู้กระทำผิดโดยเปรียบเทียบกับเบาะแสจากกันบูทหรือที่พบในที่เกิดเหตุ กับ ยี่ห้อของผู้ต้องสงสัย

- การเข้าทรงข่มขู่ให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัวจนยอมรับสารภาพ
- การปลอมแปลงลายนิ้วมือที่เกิดขึ้น
- การให้บุคคลปลอมตัวทำให้เชื่อว่าตัวผู้กระทำผิดไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ
- การที่สุนัขไม่เห่าแสดงว่าคนร้ายเป็นบุคคลที่มีความสนิทสนมกับผู้ตาย
- การจับตัวฝาแฝด หรือญาติที่มีรูปลักษณะเหมือนกับผู้กระทำผิด ซึ่งที่แท้เป็นผู้บริสุทธิ์
- เหตุอาชญากรรมในห้องปิดตาย
- การตรวจสอบคำให้การที่สอดคล้องกันเพื่อหาตัวผู้กระทำผิด
- การค้นพบรหัสหรืออักษรลับนำไปสู่การพบเงื่อนงำของคดี

แม้อาชญากรรมจะมีลักษณะค่อนข้างตายตัว แต่อาชญากรรมมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ แนวเรื่องอาชญากรรมมีการพัฒนาแนวเรื่องจากเรื่องนักสืบตกแขนงออกเป็นอีก 2 ลักษณะ คือ แนวเรื่องจารกรรม-สายลับ (spy story) และแนวเรื่องนิยายอาชญากรรม (crime story / crime fiction) ส่งผลให้ความหมายของอาชญากรรมมีความหมายกว้างตามลักษณะแนวเรื่องที่เปลี่ยนแปลงไป (Cuddon, 1998, pp.192-195; Shipley, 1970, pp.78-80)

แนวเรื่องนักสืบมีต้นเค้ามาจากเรื่อง *The Adventures of Caleb Williams* ผลงานของวิลเลียม กอดวิน (William Godwin) ในปี ค.ศ.1794 (พ.ศ. 2337) แต่เรื่องนักสืบที่นักเขียนให้การยอมรับว่าเป็นเรื่องนักสืบเล่มแรกถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1841 (พ.ศ. 2384) คือเรื่อง *The Murder in the Rue Morgue* ผลงานของเอ็ดการ์ แอลแลน โป (Edgar Allan Poe) ซึ่งต่อมาได้เขียนเรื่องนักสืบอีก 2 เรื่อง คือ *The Purloined Letter* และเรื่อง *The Mystery of Marie Roget* เรื่องนักสืบที่โด่งดังเป็นที่รู้จักของนักอ่านทั่วโลกเป็นผลงานเขียนของนักเขียน 2 คน คือ เซอร์อาร์เธอร์ โคนัน ดอยล์ (Sir Arthur Conan Doyle) นักเขียนชาวอังกฤษเจ้าของเรื่องนักสืบชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ และ อกาธา คริสตี้ (Agatha Christie) นักเขียนสตรีชาวอังกฤษที่ได้รับ

การยกย่องเป็นราชินีแห่งอาชญาวิทยา (Queen of Crime) เรื่องนักสืบมีแนวเรื่องเกี่ยวกับเรื่องอาชญากรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นคดีฆาตกรรม การไขคดีปมปริศนาเกิดจากการสืบสวนสอบสวนของนักสืบมืออาชีพ เช่น เซอร์ลีโอค โฮมส์ หรือคนธรรมดาอย่างมิดดิลมาร์เชิล ซึ่งเป็นตัวละครที่มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ช่างสังเกต สามารถตีความหมายวัตถุพยาน คำให้การของพยานบุคคล แวดล้อมสถานที่ที่เกิดคดีจากการสอบปากคำของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือของตัวนักสืบเอง จากการรวบรวม ตีความเชิงตรรกะ จนในที่สุดนักสืบสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้นั่นเอง และบางครั้งที่นักสืบต้องปลอมตัว หรือแปลงโฉมเป็นหญิงชรา คนเมา หรือปลอมตัวลักษณะอย่างอื่นเพื่อแฝงกายเข้าหาหลักฐานในที่ต้องสงสัยหรือพื้นที่ฝ่ายตรงข้าม มิให้ผู้ต้องสงสัยระวังหรือรู้ตัวเสียก่อน ทั้งยังต้องเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจถูกฝ่ายตรงข้ามจับพริบในการลอบเข้าพื้นที่ของฝ่ายตรงข้าม

ต่อมาอาชญาวิทยาสวนหนึ่งมีการเปลี่ยนเป็นแนวเรื่องจารกรรม-สายลับ (spy story) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 ระหว่างปี ค.ศ. 1939-1945 (พ.ศ.2482-2488) แนวเรื่องจารกรรม-สายลับ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในประเทศอังกฤษโดยมีลักษณะชาตินิยม โดยเฉพาะต่อมาในช่วงปี ค.ศ.1960 (พ.ศ.2503) แนวเรื่องจารกรรม-สายลับได้รับความนิยมสูงสุด นักเขียนที่มีชื่อได้แก่ เลอ การ์เร (Le Carre) มีชื่อจริงว่า เดวิด คอρνเวล (David Cornwell) เขียนเรื่อง *The Spy Who Come in From the Cold*, *The Looking - Glass* และเรื่อง *A Small Town in Germany* ในปี ค.ศ. 1963, 1965 และ 1968 ตามลำดับ แนวเรื่องจารกรรม - สายลับที่นักอ่านทั่วโลกรู้จักเป็นผลงานเขียนของ เอียน เฟลมมิง (Ian Fleming) เจ้าของเรื่องสายลับอังกฤษเจมส์ บอนด์ (James Bond) และมีผู้ดัดแปลงเป็นภาพยนตร์หลายตอนด้วยกัน แนวเรื่องจารกรรม-สายลับมักเกี่ยวข้องกับหน่วยสืบราชการลับทางทหาร หรือหน่วยงานความมั่นคงแห่งชาติที่ส่งนักสืบที่มีความสามารถรอบด้าน ปลอมตัวเข้าไปสืบหาอาวุธร้ายแรง ข้อมูลสำคัญหรือความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงข้าม การทำหน้าที่ของนักสืบมักต้องปลอมตัวเข้าไปยังสถานที่ต้องสงสัย เสี่ยงต่ออันตราย เพื่อหาข้อมูล และส่วนใหญ่มักปรากฏเหตุการณ์ตื่นเต้นผ่านฉากการต่อสู้ของตัวนักสืบกับฝ่ายตรงข้าม หรือจากตัวสายลับหลบหนีการไล่ล่าของลูกสมุนฝ่ายตรงข้าม

ภายหลังแนวเรื่องจารกรรม-สายลับเปลี่ยนมาเป็นแนวเรื่องนิยายอาชญากรรม (crime story / crime fiction) นักวิจารณ์บางคนจัดงานของเซอร์อาเธอร์ โคแนน ดอยล์ และงานของ อกาธา คริสตี้ บางเรื่องเป็นนิยายอาชญากรรม ความแตกต่างระหว่างเรื่องนักสืบ แนวเรื่องจารกรรม-สายลับกับนิยายอาชญากรรมอยู่ที่การนำเสนอความรุนแรงของอาชญากรรม กล่าวคือ ลักษณะ

อาชญากรรมที่ปรากฏในนวนิยายอาชญากรรมจะมีความรุนแรง อาจเป็นความรุนแรงทางเพศ อันธพาลเด็ก ฉากการทรมานของอาชญากรที่กระทำต่อเหยื่อและมักเน้นการบรรยายฉาก อาชญากรรมอย่างชัดเจน จนผู้อ่านสามารถเห็นภาพประกอบอย่างชัดเจน ขณะที่แนวเรื่องนักสืบ มักไม่มีการบรรยายฉากการประกอบอาชญากรรม เนื่องจากมุ่งที่การเฉลยปมปริศนาของเรื่อง การบรรยายฉากอาชญากรรมมักผ่านการให้ปากคำของตัวละครแวดล้อมในที่เกิดเหตุที่เข้ามาเห็น เหตุการณ์ หรือกล่าวถึงตัวละครอื่นว่ามีพฤติกรรมอย่างไรในขณะที่เกิดเหตุฆาตกรรมขึ้น และมัก ใช้การบรรยายอาชญากรรมอย่างสั้นๆ เท่านั้น

อาชภูนิยายจึงมีความหมายคาบเกี่ยวกันระหว่างแนวเรื่องนักสืบ แนวเรื่องจารกรรม-สายลับ และแนวเรื่องนิยายอาชญากรรม เรื่องนักสืบเกี่ยวข้องกับนักสืบที่มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ช่างสังเกต เข้าคลี่คลายเงื่อนงำคดีอาชญากรรมต่างๆ ทั้งการลักพาตัว สืบหาของหาย และการฆาตกรรม ต่อมาช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 และช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานการณ์ทางการเมืองมีความตึงเครียด ความลับทางการเมืองทหารตลอดจนการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ นำไปสู่การสร้างอาวุธร้ายแรงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินผลของสงคราม การเข้าถึงข้อมูลสำคัญของประเทศต่างๆ สามารถชี้ผลของการทำสงครามได้ ดังนั้นจึงมีนักเขียนปรับเปลี่ยนแนวเรื่องอาชภูนิยายเป็นแนวจารกรรม-สายลับเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย หลังช่วงยุคสงครามอาชภูนิยายมีการเปลี่ยนแนวเป็นการนำเสนออาชญากรรมรุนแรง จริงจัง ความสมจริง เน้นการบรรยายฉากอาชญากรรมอย่างรุนแรงอย่างชัดเจนจนผู้อ่านเห็นภาพประกอบตามอย่างแจ่มแจ้ง โดยเฉพาะอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่ตัวอาชญากรมิได้ลงมือกระทำเพียงลำพัง แต่เป็นการประกอบอาชญากรรมที่ผ่านการวางแผน มีขั้นตอนรัดกุม อาชญากรมีหน้าที่รับคำสั่งจากองค์กรลับขนาดใหญ่ อาชญากรรมทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำอย่างอุกฉกรรจ์ พร้อมกับสร้างความเสียหายในวงกว้างตามไปด้วย (Cuddon, 1998, pp.192-195; Shipley, 1970, pp.78-80)

ในปี ค.ศ. 1966 (พ.ศ. 2509) ซเวทาน โตโดรอฟ (Tzvetan Todorov) (ธรรนินทร์ มีเพียร, 2542, น. 90-101) นักวิจารณ์วรรณคดี ศึกษานวนิยายสืบสวน (detective fiction) ไว้ในบทความภาษาฝรั่งเศสเรื่อง “Typologic du roman policier”

โตโดรอฟเสนอว่านวนิยายสืบสวนประกอบด้วยเรื่องพื้นฐาน 2 เรื่องในเรื่องเดียวกัน คือ เรื่องที่เป็นอาชญากรรมและเรื่องที่เป็นการสืบสวน เรื่องส่วนที่เป็นอาชญากรรมเป็นเหตุการณ์การกระทำผิดของผู้ร้ายซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวกับการฆาตกรรม เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วและไม่มีการ

พรรณนาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากจะเป็นการเปิดเผยเรื่องทั้งหมด ส่วนเรื่องที่เป็นการสืบสวนเป็นเรื่องของตำรวจหรือนักสืบที่เข้าสืบสวน คลี่คลาย ขยายผลการสืบสวนจนนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำผิดในที่สุด โทเดรอฟใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ของเรื่องทั้งสองในการพิจารณาจัดประเภทของนวนิยายสืบสวนและได้จำแนกนวนิยายสืบสวนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. นวนิยายปริศนา (Roman à énigme) คือ กลุ่มนวนิยายสืบสวนในยุคแรกที่ได้รับ ความนิยมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นักเขียนกลุ่มนี้ ได้แก่ เซอร์อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ อกาธา คริสตี้ นวนิยายสืบสวนในกลุ่มนี้จะเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์อาชญากรรมที่จบไปแล้ว ผู้อ่านจะไม่ทราบสาเหตุการเกิดอาชญากรรมเกิดขึ้นมาได้อย่างไร เหตุการณ์อาชญากรรมเป็นปริศนาที่รอให้นักสืบเข้าคลี่คลายคดี ส่วนเรื่องสืบสวนเป็นเรื่องราวของตัวละครสำคัญอย่างนักสืบที่พยายามปะติดปะต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้น จากการสอบถามคำพยานแวดล้อม หลักฐานในที่เกิดเหตุจนหาข้อสรุปจับกุมคนร้ายได้ในที่สุด

นวนิยายสืบสวนแนวปริศนาให้ความสำคัญอยู่ที่เรื่องของ การสืบสวน ตัวละครในเรื่องมักเป็นผู้เล่าเรื่องทั้งหมด ในนวนิยายชุดเชอร์ล็อก โฮมส์ นายแพทย์วัตสัน เพื่อนของเชอร์ล็อก โฮมส์ เป็นผู้เล่าเรื่องราวการสืบสวนของเชอร์ล็อก โฮมส์ เรื่องการสืบสวนจึงเป็นเนื้อเรื่องของ เรื่องนวนิยายสืบสวนทั้งเรื่อง นวนิยายปริศนาจึงเป็นเรื่องการเล่าเหตุการณ์ในอดีตที่จบสิ้นแล้ว ตัวนักสืบจะปลอดภัย รอดพ้นอันตรายทั้งปวงและการผจญภัยจะไม่สามารถทำให้นักสืบได้รับอันตรายแต่อย่างใด ส่วนเรื่องที่เป็นอาชญากรรม ผู้อ่านจะไม่พบส่วนอาชญากรรมในตอนเปิดเรื่อง ผู้เขียนจะพยายามปกปิดส่วนอาชญากรรมไว้นานที่สุด ผู้เขียนไม่สามารถเปิดเผยส่วนที่เป็นอาชญากรรมได้เพราะเท่ากับเป็นการเปิดเผยเรื่องทั้งหมด และเรื่องอาชญากรรมจะเล่าผ่านคนกลาง อาจเป็นตัวละครในเรื่องที่อยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุและได้พบเห็นพฤติกรรมต้องสงสัยของตัวอาชญากร หรือพบเหตุการณ์ผิดปกติ ตัวละครแต่ละตัวจะเล่าเรื่องตาม “มุมมอง” ที่จำกัดของตน หน้าที่ของนักสืบคือต้องปะติดปะต่อเหตุการณ์ตามคำให้การของพยานแวดล้อม นำไปสู่การจับกุมคนร้ายในตอนท้ายเรื่อง

2. นวนิยายมืด (Roman noir) เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้รับความนิยมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นนวนิยายสืบสวนที่รวมเรื่องอาชญากรรมและเรื่องการสืบสวนเข้าไว้เป็นเรื่องด้วยกัน นวนิยายมืดให้ความสำคัญแก่เรื่องของการสืบสวนและเรื่องของอาชญากรรมที่เกิดในระหว่างการสืบสวน ไม่เหมือนกับนวนิยายปริศนาที่เรื่องอาชญากรรมจะเกิดขึ้นแล้วในตอนเปิดเรื่อง ผู้อ่านจะไม่สามารถคาดเดาเหตุการณ์ฆาตกรรมปริศนาได้ ผู้อ่านจะรับรู้ถึงเหตุการณ์ลึกลับที่เกิดขึ้นตรงหน้า ตัวนักสืบจะต้องผจญภัยเสี่ยงภัยอยู่

ตลอดเวลา นักสืบอาจถูกฝ่ายตรงข้ามรุมทำร้าย นวนิยายมีต้องการนำเสนออาชญากรรมรุนแรงรวมถึงวงการมิชชันนารี อีกทั้งการนำเสนอภาพความรุนแรง โหดร้าย ทารุณ อาชญากรรมสยดสยองและตัวละครอำมหิต ตัวละครเอกในนวนิยายมีดอาจเป็นตัวละครอาชญากรที่พยายามหลบหนีการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรืออาชญากรที่เตรียมตัวก่ออาชญากรรม

3. นวนิยายระทึกขวัญ (Roman à suspense) เกิดขึ้นใน ค.ศ.1920-1930 และช่วง ค.ศ.1930 จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นวนิยายระทึกขวัญรวมลักษณะเด่นของนวนิยายมีดและนวนิยายปริศนาไว้ด้วยกัน มีปมปริศนาและโครงสร้างการเล่าเรื่องเช่นเดียวกับนวนิยายปริศนา กล่าวคือ มีปมปริศนารอคอยนักสืบเข้าคลี่คลาย เช่น การสืบหาตัวฆาตกรหรือทรัพย์สินของมีค่า เนื้อเรื่องประกอบด้วยเรื่องอาชญากรรมและเรื่องการสืบสวน แต่เรื่องการสืบสวนกลับเป็นหัวใจของเรื่องนวนิยายระทึกขวัญ และมีลักษณะเดียวกับนวนิยายมีด กล่าวคือผู้อ่านจะรับรู้เรื่องการสืบสวนของนักสืบไปพร้อมกับการทำงานสืบสวนของตัวนักสืบ หรือพร้อมกับการดำเนินเรื่องและตัวนักสืบต้องเสี่ยงภัยอันตรายตลอดทั้งเรื่อง

อาชญากรรมแต่ละประเภทตามการแบ่งของโตโดรอฟมีข้อสังเกตดังต่อไปนี้

นวนิยายปริศนาเน้นความสำคัญของคดี ปริศนาและความลึกลับของเหตุอาชญากรรม เหตุการณ์ในเรื่องเป็นเรื่องที่ถูกเล่าอีกทอดหนึ่ง ตัวนักสืบเป็นเพียงผู้สังเกตเหตุการณ์อาชญากรรมโดยอยู่ห่างจากตัวอาชญากรหรือเหตุร้าย ตัวนักสืบจึงมีชีวิตรอดปลอดภัยตลอดการสืบสวน

นวนิยายมีดเน้นภาพความรุนแรงของอาชญากรรมและพฤติกรรมความรุนแรงของตัวละคร ตัวนักสืบต้องเสี่ยงอันตรายตลอดเรื่อง เนื่องจากตัวนักสืบต้องเอาตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชญากรและองค์การลับโดยตรง

นวนิยายระทึกขวัญนำลักษณะเด่นของนวนิยายปริศนาและนวนิยายมีดเข้าไว้ด้วยกัน เรื่องอาชญากรรมจึงเป็นจุดสร้างความลึกลับ เจื่อนำคดี ส่วนเรื่องการสืบสวนตัวนักสืบต้องประสบเหตุร้ายและอันตรายเช่นเดียวกับที่พบในนวนิยายมีด

ผู้วิจัยเห็นว่า “อาชญากรรมนิยาย” มีความหมายอย่างกว้าง ครอบคลุมถึงแนวเรื่องย่อยของอาชญากรรมทั้งแนวเรื่องนักสืบ แนวเรื่องจารกรรม-สายลับ และแนวเรื่องนิยายอาชญากรรม เนื่องจากเห็นว่าแนวเรื่องทั้งสองประเภทล้วนพัฒนามาจากแนวเรื่องนักสืบในความหมายเดิมนั่นเอง ดังนั้นอาชญากรรมนิยายในการศึกษาครั้งนี้จึงหมายรวมถึงแนวเรื่องนักสืบ แนวเรื่องจารกรรม-สายลับและแนวเรื่องนิยายอาชญากรรม

อาชญาวิทยาเกิดขึ้นในประเทศตะวันตกเป็นเวลานานและได้รับความนิยมเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน ในระดับมหาวิทยาลัยมีการวิจัยอย่างจริงจัง มีการนำศาสตร์แขนงต่างๆ ทั้งจิตวิทยา สังคมวิทยา อาชญาวิทยานำมาศึกษาอาชญาวิทยา ส่วนในประเทศไทยมีการศึกษาอาชญาวิทยาเพียงจำนวนน้อย และศึกษาอาชญาวิทยาในภาพรวม เช่น องค์ประกอบของเรื่องอาชญาวิทยา ยังไม่มีการศึกษาอาชญาวิทยาโดยนำศาสตร์แขนงอื่นเข้าศึกษาอาชญาวิทยามาก่อน การที่อาชญาวิทยามีเนื้อเรื่องเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมโดยตรง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับอาชญาวิทยาในการอธิบายและจัดประเภทอาชญากรรมที่ปรากฏในนวนิยาย เพื่อช่วยให้เข้าใจตัวงานอาชญาวิทยาของวชิรัฐ เดชกฤษกรมากยิ่งขึ้น

2.2 อาชญาวิทยา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายของอาชญากรรมและอาชญากรรม ไว้ว่า “อาชญากรรม น. ผู้ก่ออาชญากรรม, ผู้กระทำความผิดที่เป็นคดีอาญา” และ “อาชญากรรม น. การกระทำความผิดทางอาญา” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, น.1361) คำดังกล่าวเกี่ยวข้องกับหลักอาชญาวิทยา (Criminology) วิชาที่ศึกษาลักษณะผู้กระทำความผิด สาเหตุการก่ออาชญากรรม การควบคุมผู้กระทำความผิด ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความผิดก่อนนำกลับสู่สังคมต่อไป พฤติกรรมการก่ออาชญากรรมถือว่าเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง นักอาชญาวิทยาเชื่อว่าสาเหตุการก่ออาชญากรรมเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน และยังไม่มีศาสตร์วิชาให้คำอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ชัดเจน นักอาชญาวิทยาจึงนำศาสตร์ทางด้านจิตวิทยา วิทยาศาสตร์การแพทย์ และสังคมวิทยาเข้าช่วยในการอธิบายสาเหตุการก่ออาชญากรรมให้ชัดเจนมากกว่าเดิม อาชญาวิทยาจึงเป็นวิชาสหวิทยาการ (Interdisciplinary) มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้เข้าใจตัวอาชญากรรมและรูปแบบอาชญากรรม นำไปสู่การป้องกันวางแผนควบคุมอาชญากรรมให้ลดน้อยลง เพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย

อาชญาวิทยาถือกำเนิดขึ้นในศตวรรษที่ 18 ขณะนั้นประเทศอังกฤษและประเทศในตะวันตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางคริสต์จักร บาทหลวงมีอำนาจและมีบทบาทสูงทางการเมืองการปกครอง แม้กระทั่งกษัตริย์หรือผู้ปกครองยังต้องให้ความเคารพเชื่อฟังคำแนะนำจากบาทหลวง การพิพากษาคดีอยู่ภายใต้อำนาจศาสนา บาทหลวงทำหน้าที่พิพากษาคดีให้แก่ประชาชนทั่วไป ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของภารกิจในการขจัดความชั่วร้ายแก่มวลมนุษย์ ชี้กล่าวหาที่รุนแรงและมีโทษหนักในสมัยนั้นคือความคิดนอกกรีต ขัดต่อหลักคำสอนทางศาสนาคริสต์ ตัวอย่างเช่น

กาลิเลโอ นักวิทยาศาสตร์ด้านดาราศาสตร์ ผู้ค้นพบหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ว่า โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์และดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของระบบสุริยจักรวาล เขาจึงได้รับโทษประหารเนื่องจากการค้นพบของเขาขัดต่อหลักคริสตจักรที่ว่า โลกเป็นศูนย์กลางระบบสุริยจักรวาลและดวงอาทิตย์หมุนรอบโลก อีกทั้งประมวลกฎหมายที่ใช้ในขณะนั้นยังปรากฏคำศัพท์ชั้นสูง มีความหมายลึกซึ้ง รู้ได้เฉพาะผู้ได้รับการศึกษาชั้นสูงเช่นบาทหลวงและผู้ปกครองเท่านั้น ประชาชนทั่วไปไม่อาจเข้าใจความหมายที่ปรากฏในกฎหมายนั้นได้ ส่งผลให้บาทหลวงหาผลประโยชน์จากการพิจารณาคดี พิพากษาตามอำเภอใจ แม้ว่าผู้กระทำผิดจะกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันแต่มีบทลงโทษที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ คนรวยจะได้รับโทษที่น้อยกว่าหรือไม่ต้องได้รับโทษ ส่วนคนจนจะได้รับโทษที่สาหัส รุนแรง อีกทั้งระบบการไต่สวนคดีความศาลยังใช้วิธีการทรมานอย่างรุนแรงและสาหัส โดยเชื่อว่า มนุษย์จะพูดความจริงก็ต่อเมื่อให้ตนหลุดพ้นจากความทุกข์ ผู้ต้องสงสัยในคดีความต่างได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการยุติธรรมภายใต้การดำเนินงานของคริสตจักร ประชาชนจึงมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมอย่างเร่งด่วน (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น.40)

ปี ค.ศ.1764 ซีซาร์ เบกกาเรีย (Cesare Beccaria) ขณะอายุได้ 26 ปี เขียนบทความเรื่อง On Crime and Punishments (อาชญากรรมและการลงโทษ) เรียกร้องให้ยุติการทรมานผู้ต้องหา ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมเสียใหม่ กฎหมายต้องใช้ภาษาที่ง่าย รัดกุม ประชาชนสามารถเข้าใจถึงลักษณะความผิดตามที่กฎหมายกำหนด และบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนการลงโทษควรมีความเสมอภาพ สุดสงวน สุธีสร (2547, น.41-43) สรุปเนื้อหาของบทความ On Crime and Punishments ไว้ดังนี้

1. จุดกำเนิดของการลงโทษ

ประชาชนยอมสละสิทธิบางประการแก่รัฐ ดังนั้นรัฐควรมีหน้าที่คุ้มครองประชาชนตามสัญญาประชาคม สังคมจึงต้องมีการวางกรอบ กติกาด้วยการออกกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย อีกทั้งลงโทษผู้กระทำผิดตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ เพื่อป้องกันบุคคลแสดงสัญชาตญาณดิบของตนออกมา

2. การลงโทษและบทบาทของสถานิติบัญญัติ

การออกกฎหมายจะต้องผ่านการพิจารณาจากสถานิติบัญญัติ ศาลมีหน้าที่เปรียบเทียบลักษณะความผิดตามประมวลกฎหมาย และลงโทษผู้กระทำผิดตามที่กฎหมายระบุไว้เท่านั้น

3. การตีความของกฎหมายโดยศาล

ศาลควรปฏิบัติโดยยึดข้อความลายลักษณ์อักษรซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ ผู้กระทำผิดต้องได้รับผลชัดเจนตามข้อบัญญัติกฎหมาย

4. การจำคุก

ควรมีการระบุลักษณะความผิดใดบ้างที่ต้องรับโทษ

5. การสอบปากคำด้วยการทรมาน

การทรมานเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่มีเหตุผล เขาไม่เห็นด้วยว่าการทรมานจะช่วยให้ผู้กระทำผิดจะสารภาพความผิดที่ตนเองกระทำ

6. การลงโทษที่รุนแรง

การลงโทษควรมีลักษณะที่แน่นอน โทษที่รุนแรงแสดงถึงความโหดร้าย

7. การลงโทษประหารชีวิต

การลงโทษประหารชีวิตจะมีความเหมาะสมในกรณี (1) ถ้าการจงใจในคุกจะทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคงปลอดภัย (2) กรณีผู้ถูกจงใจจะไปกระทำผิดที่ร้ายแรงอีก การจำคุกตลอดชีวิตคือการข่มขู่ให้ไม่กระทำผิดอีก ซึ่งได้ผลดีมากกว่าโทษประหารชีวิต

8. การลงโทษที่รวดเร็ว

การลงโทษที่รวดเร็วมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของคนที่มีผลโดยตรงต่ออาชญากรรมและการลงโทษ

9. ความแน่นอนของการลงโทษ

ความแน่นอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อมาตรการในการลงโทษ ตราบใดที่มีผู้กระทำผิดจะต้องมีการลงโทษผู้กระทำผิด ไม่ว่าโทษจะเบาเพียงใดก็ตาม

10. ความเหมาะสมของอาชญากรรมและการลงโทษ

ควรคำนึงถึงผลของการกระทำว่าจะมีผลต่อสังคมอย่างไร ถ้ามีผลเสียต่อสังคมมาก ควรจะลงโทษรุนแรง ถ้าผลต่อสังคมน้อยควรจะลงโทษน้อยตามด้วย

11. การป้องกันอาชญากรรม

เบกกาเรียเชื่อว่าการป้องกันอาชญากรรมดีกว่าการลงโทษ การป้องกันในมุมมองของเขาคือ การบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน ง่ายต่อความเข้าใจ และเป็นกลางหรือเป็นธรรม และควรจัดการกับปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการทุจริตให้หมดไปจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

บทความเรื่อง “อาชญากรรมและการลงโทษ” ของซีชาร์ เบกกาเรีย ถือเป็นตำราอาชญาวิทยาเล่มแรกของโลก ได้จุดประกายให้นักคิดเกิดความสนใจหันมาศึกษาประเด็นการ

บริหารงานยุติธรรมกันมากขึ้น ต่อมาซีชาร์ เบกกาเรียได้รับการยกย่องเป็น “บิดาแห่งนักอาชญาวิทยา” และแนวคิดของซีชาร์ เบกกาเรียที่เผยแพร่ในบทความดังกล่าวได้รับการยกย่องเป็นสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิมในเวลาต่อมา

อาชญาวิทยามีขอบเขตที่กว้างขวาง ลึกซึ้งเกี่ยวกับการบริหารงานยุติธรรม การศึกษา ประเด็นการให้คำนิยามเกี่ยวกับผู้กระทำผิดหรืออาชญากร ลักษณะการกระทำผิดหรืออาชญากรรม การจัดประเภทอาชญากรรมที่ปรากฏในสังคม และการอธิบายสาเหตุการก่ออาชญากรรมแต่ละประเภท ประเด็นการศึกษาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ที่แสดงออกมาในสังคม ภายใต้สภาวะอันสลับซับซ้อน ทั้งสภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม ฯลฯ มีนักวิชาการพยายามนำศาสตร์ด้านอื่นๆ มาช่วยอธิบายลักษณะอาชญากรรมและการจัดประเภทอาชญากรรม ซึ่งการนำศาสตร์อื่นๆ มาช่วยในการอธิบายปัญหาดังกล่าวทำให้การนิยามอาชญากรและการจำแนกอาชญากรรมมีความแตกต่างกันตามศาสตร์ที่นำมาใช้อธิบายนั่นเอง และกลายเป็นหัวข้อถกเถียงที่ยังหาข้อยุติไม่ได้ ศาสตร์ที่นักอาชญาวิทยานำมาใช้ในการจำแนกอาชญากรรมมีดังต่อไปนี้*

1. การจำแนกตามหลักกฎหมาย

ในอดีตการกระทำผิดหรือการประกอบอาชญากรรมยังไม่มีการบัญญัติว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย เป็นเพียงข้อพิพาทระหว่างบุคคล 2 คน รัฐหรือผู้ปกครองยังไม่เข้ายุ่งเกี่ยว ญาติและผู้เสียหายสามารถดำเนินการ “ล้างแค้น” แก่ผู้กระทำผิดเช่นเดียวกับที่ตนได้รับมา ซึ่งใกล้เคียงกับลักษณะ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” กระบวนการดำเนินการเรียกร้องความเสียหายของผู้เสียหายต่อผู้กระทำผิดขึ้นอยู่กับความสามารถ สถานะของผู้เสียหาย สังคมจึงเกิดความยุ่งยากเดือดร้อนไปทั่ว ดังนั้นรัฐหรือผู้ปกครองจึงเข้าเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยข้อพิพาทบุคคล ดำเนินการตัดสินระงับข้อพิพาทของบุคคลและลงโทษผู้กระทำผิดด้วยการชดใช้เงิน “ค่าสินไหมทดแทน” แก่ผู้เสียหายแทนการล้างแค้น ทั้งนี้รัฐหรือผู้ปกครองยังได้เงินค่าดำเนินการทางศาลเข้าเป็นเงินหลวงไว้ใช้จ่ายเพื่อการสาธารณะต่อไป

การจำแนกอาชญากรรมตามหลักกฎหมาย นักอาชญาวิทยาสายกฎหมายเชื่อว่าอาชญากรรมเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย มีความร้ายแรง สร้างความเสียหายต่อผู้อื่น

* การจำแนกอาชญากรรมตามศาสตร์ต่างๆ เรียบเรียงขึ้นจาก (ประธาน วัฒนาวณิชย์, 2546; สุดสงวน สุธีสร, 2547; อรัญ สุวรรณบุปผา, 2518)

ดังนั้นจึงใช้เกณฑ์ข้อบัญญัติที่ปรากฏในกฎหมายในการจำแนกลักษณะอาชญากรรม ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้บัญญัติลักษณะความผิดทางอาญาไว้ 12 ลักษณะดังนี้ (อรรถ สุวรรณบุปผา, 2518, น. 40-43)

ลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

2. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐในราชอาณาจักร

3. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐนอกราชอาณาจักร

4. ความผิดต่อสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ

ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อเจ้าพนักงาน

2. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ลักษณะ 3 ความผิดเกี่ยวกับความยุติธรรม ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในกระทรวงยุติธรรม

2. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในทางยุติธรรม

ลักษณะ 4 ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน

ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน

ลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลง ประกอบด้วย

1. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา

2. ความผิดเกี่ยวกับดวงตรา แสตมป์ และตัว

3. ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร

ลักษณะ 8 ความผิดเกี่ยวกับการค้า

ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ

ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อชีวิต

2. ความผิดต่อร่างกาย

3. ความผิดฐานทำให้แท้งลูก

4. ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนเจ็บป่วย และคนชรา

ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ประกอบด้วย

1. ความผิดต่อเสรีภาพ
2. ความผิดฐานเปิดเผยความลับ
3. ความผิดฐานหมิ่นประมาท

ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประกอบด้วย

1. ความผิดฐานลักทรัพย์และชิงทรัพย์
2. ความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์
3. ความผิดฐานฉ้อโกง
4. ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้
5. ความผิดฐานยักยอก
6. ความผิดฐานรับซื้อของโจร
7. ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์
8. ความผิดฐานบุกรุก

นอกจากนี้นักอาชญาวิทยาสายกฎหมายยังรวมลักษณะการกระทำความผิดการค้ายาเสพติด การกระทำความผิดทางเพศ การหลบหนีเข้าเมืองเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งด้วย แม้จะไม่ปรากฏลักษณะความผิดตามกฎหมายอาญาก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาถึงความเสียหายที่เกิดจากพฤติกรรมดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสร้างความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม และขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม อาชญากรรมในลักษณะดังกล่าวอาจเรียกว่า “อาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย” (Crime without Victim) หมายถึง การกระทำความผิดโดยสมัครใจทั้งสองฝ่าย ได้แก่ การกระทำธุรกิจผิดกฎหมาย การซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการซึ่งเป็นที่ต้องการของบุคคล แต่กฎหมายบัญญัติห้ามการจำหน่ายหรือไม่บริการนั้น (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2547, น.72-73)

2. การจำแนกตามหลักจิตวิทยา หรือจิตวิเคราะห์

นักอาชญาวิทยานำจิตวิทยามาศึกษาปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะสาเหตุการก่ออาชญากรรมและการจำแนกอาชญากรรมแต่ละประเภท นักจิตวิทยาเชื่อว่า อาชญากรเป็นผู้ป่วยทางจิตอย่างหนึ่งต้องได้รับการบำบัดและการรักษาโดยเร่งด่วนมากกว่าจะต้องมาทุกข์ทรมานเพิ่มมากขึ้นจากการลงโทษจากพฤติกรรมของตัวผู้ป่วยเอง นักอาชญาวิทยาสายจิตวิทยาศึกษาตัวอาชญากรเป็นรายบุคคล เพื่อให้เข้าใจสภาพจิตของอาชญากรแต่ละราย การจำแนกอาชญากร

โดยพิจารณาจากคุณสมบัติเฉพาะตัวหรือเหตุผลส่วนตัวของอาชญากรในการกระทำผิด จำแนกอาชญากรออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. อาชญากรที่มีจิตผิดปกติ
2. อาชญากรโดยกำเนิด
3. อาชญากรโดยสันดาน
4. อาชญากรชั่วคราว
5. อาชญากรโดยอารมณ์

การจำแนกอาชญากรประเภทนี้ทำให้เข้าใจลักษณะของอาชญากรแต่ละประเภทขีดความสามารถในการประกอบอาชญากรรมแต่ละครั้ง และยังใช้เป็นเครื่องมือในการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคลต่อไป

3.การจำแนกตามหลักสังคมวิทยา

นักอาชญาวิทยานำหลักสังคมวิทยามาศึกษาพฤติกรรมการกระทำผิดของมนุษย์ เมื่อมนุษย์เป็นสัตว์สังคมประเภทหนึ่ง สภาพทางสังคมหล่อหลอมให้พลเมืองมีลักษณะตามที่สังคมต้องการผ่านการปลูกฝังทางระบบการศึกษา วัฒนธรรม แนวความคิด การเมืองการปกครอง เป็นต้น อาชญากรเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นเดียวกันพลเมืองทั่วไป นักอาชญาวิทยาจึงเชื่อว่าสาเหตุการก่ออาชญากรรมน่าจะมาจากปัจจัยทางด้านสังคมเป็นสาเหตุให้อาชญากรมีพฤติกรรมผิดแปลกไปจากปกติ นักอาชญาวิทยาจึงนำหลักสังคมวิทยามาศึกษาสังคมของตัวอาชญากรเพื่อให้เข้าใจสาเหตุการก่ออาชญากรรม เคเวเตเลต์ (Quetelet) (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น.52) เป็นผู้นำหลักสังคมวิทยามาศึกษาอาชญาวิทยาเป็นคนแรก พบว่าปัจจัยทางด้านอายุ เพศ ฤดูกาล สภาพที่อยู่อาศัยล้วนมีผลต่อการก่ออาชญากรรม เซลลิน (Sellin) ให้ความหมายอาชญากรรมทางสังคมวิทยาว่า “พฤติกรรมที่ละเมิดความประพฤติ มิใช่ละเมิดกฎหมาย บรรทัดฐานความประพฤตินี้จะพบได้ในทุกสังคมอย่างเป็นสากล ซึ่งไม่เป็นบรรทัดฐานที่สร้างขึ้นเพื่อกลุ่มหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง และไม่อยู่ภายในขอบเขตทางการเมืองและไม่จำเป็นต้องปรากฏอยู่ในกฎหมาย” (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น.9) และอาชญากรรมเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งเกิดขึ้นได้ทุกสังคม นักอาชญาวิทยาสายสังคมวิทยานับความเสียหายต่อสังคมเป็นหลักในการพิจารณาอาชญากรรม

นักอาชญาวิทยาสายสังคมวิทยาเชื่อว่า อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่ง การก่ออาชญากรรมแต่ละครั้งมีสาเหตุมาจากสภาพสังคม การจำแนกอาชญากรรมจึงต้อง

อาศัยลักษณะทางสังคม โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม หน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น สามารถจำแนกอาชญากรรมได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. อาชญากรรมธรรมดา (Ordinary Criminal) คือ การประกอบอาชญากรรมธรรมดา ไม่มีทักษะมากนัก อาชญากรมักลงมือเพียงลำพัง ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะฉกชิงวิ่งราว เป็นต้น
2. อาชญากรรมร่วม (Organized Criminal) คือ การประกอบอาชญากรรมที่มีองค์การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ มีการประสานผลประโยชน์ร่วมกัน อาชญากรร่วมมีทักษะประกอบอาชญากรรมเป็นพิเศษ มักทำธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด คมบ่อนการพนัน ค้าของเถื่อน เป็นต้น
3. อาชญากรรมอาชีพ (Professional Criminal) คือ การประกอบอาชญากรรมมีทักษะประกอบอาชญากรรมขั้นสูง มุ่งหวังทรัพย์สินจำนวนมาก มักก่ออาชญากรรมไม่รุนแรง เช่น พวกตัดช่อดย่องเบา ขโมยรถยนต์ เป็นต้น (อรัญ สุวรรณบุปผา, 2518, น. 47-48)

การจำแนกอาชญากรรมตามหลักสังคมวิทยาให้ความสำคัญแก่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาชญากรกับปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งเกื้อหนุนในการก่ออาชญากรรมแต่ละครั้ง ดังนั้นการจำแนกอาชญากรรมตามหลักสังคมวิทยาทำให้เห็นขีดความสามารถของตัวอาชญากรกับลักษณะอาชญากรรมที่น่าจะเกิดขึ้น จะช่วยในการจำลองสถานการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้น

นอกจากนี้ มาร์แชล บี. คลินาร์ด และริชาร์ด ควินนีย์ (Marshall B. Clinard & Richard Quinney) (สุดสงวน สุธีสร, 2547, น.22-23) ได้เสนอจัดประเภทอาชญากรรม (Crime Typologies) ไว้ 3 ประเภท พิจารณาจากพื้นฐานทางกฎหมาย จากอาชญากรอาชีพและสภาพแวดล้อมของผู้กระทำผิด คือ

1. การจัดประเภทอาชญากรรมตามหลักกฎหมาย (Legalistic Typologies) คือนิยามอาชญากรรมตามกฎหมาย รวมถึงความรุนแรงของอาชญากรรมนั้น
2. การจัดประเภทอาชญากรรมตามลักษณะของปัจเจกบุคคล (Individualistic Typologies) คือ การจำแนกตามลักษณะเฉพาะของผู้กระทำผิด เช่น บุคลิก พฤติกรรม และอารมณ์ รวมถึงภูมิหลังของผู้กระทำผิด
3. การจัดประเภทอาชญากรรมตามหลักสังคม (Social Typologies) คือ พิจารณาจากสภาพแวดล้อมของผู้กระทำผิด และสภาพแวดล้อมที่ใช้ก่ออาชญากรรม

การจำแนกประเภทอาชญากรรมทั้ง 3 ประเภท จากการประกอบอาชญากรรมดังกล่าวสามารถสรุปพฤติกรรมอาชญากรได้ 9 ลักษณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมอาชญากรที่กระทำต่อบุคคลด้วยความรุนแรง (Violent Personal Behavior) เช่น การประทุษร้ายต่อบุคคล การใช้อาวุธทำร้ายร่างกายบุคคลอื่น เป็นต้น

2. พฤติกรรมอาชญากรที่กระทำต่อทรัพย์สินตามแต่โอกาสจะอำนวย (Occasional Property Behavior)

3. พฤติกรรมอาชญากรที่ขัดต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม (Public Order Criminal Behavior) เช่น พวกติดยาเสพติด พวกชุมนุม (Mob) เป็นต้น

4. พฤติกรรมอาชญากรทางการเมือง (Political Criminal Behavior) เช่น ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ผู้นำประเทศเยอรมนีในสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น

5. พฤติกรรมอาชญากรพื้นฐาน (Conventional Criminal Behavior) หมายถึงอาชญากรรมที่เกิดขึ้นและเห็นอยู่เป็นประจำ เช่น การฉกชิงวิ่งราว การทะเลาะเบาะแว้ง และการทำร้ายร่างกายกันเล็กๆ น้อยๆ เป็นต้น

6. พฤติกรรมอาชญากรในการประกอบอาชีพ (Occupational Criminal Behavior) อาชญากรรมเกิดจากอาชีพของบุคคลนั้น เช่น เรื่องการทุจริตในหน่วยงานหรือบริษัทของตนเอง เจ้าหน้าที่ธนาคารโกงเงินโดยใช้อาชีพของตนเอง แสวงหาช่องทางและโอกาสในการประกอบอาชญากรรม เป็นต้น

7. พฤติกรรมอาชญากรนิติบุคคล (Corporate Criminal Behavior) เป็นบริษัทห้างร้านที่ไม่ใช่ตัวบุคคล แต่จะเป็นกลุ่มของบุคคล เช่น การทำงานบริษัท จี.เอฟ. เป็นต้น

8. พฤติกรรมอาชญากรองค์กร (Organized Criminal Behavior) เป็นอาชญากรที่อยู่ในลักษณะขององค์กร เช่น พวกแก๊งมาเฟีย มีหัวหน้าแก๊งเป็นเจ้าพ่อ จะแตกสาขาย่อยออกไป อาชญากรรมองค์กรนี้มักประกอบการค้าที่ผิดกฎหมาย โดยมีธุรกิจที่ถูกต้องกฎหมายบังหน้าเป็นแก๊งที่มีอิทธิพล มีอำนาจ บางทีอยู่เบื้องหลังนักการเมือง เป็นอาชญากรองค์กรยากแก่การทำลาย เป็นต้น

9. พฤติกรรมอาชญากรอาชีพ (Professional Criminal Behavior) คนกลุ่มนี้จะเกิดมาเพื่อเป็นอาชญากรมืออาชีพ ชอบจะประกอบอาชีพโดยวิธีการผิดกฎหมาย ขณะที่ผู้อื่นประกอบอาชีพโดยสุจริต คนกลุ่มนี้ยึดอาชีพเป็นอาชญากร

อาชญาวิทยาของวชิษฐ เดชกุญชร มีแนวเรื่องเกี่ยวกับการปราบปรามองค์กรค้ายาเสพติด โดยนำเสนอภาพองค์กรขนาดเล็กที่มีขีดความสามารถจำกัด เลือกประกอบธุรกิจค้ายาเสพติดในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ไปสู่องค์กรขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพมาก เลือกก่ออาชญากรรมหลายประเภทในเวลาเดียวกันตามลำดับ การดำเนินการขององค์กรมีลักษณะปกปิด ซ่อนเร้น หลีกเลี่ยงการตรวจพบของเจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรลับไม่สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้จึงต้องได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ นักธุรกิจ ผู้มีอิทธิพล และมือปืนรับจ้าง เป็นต้น ในเรื่องได้มีการเปิดเผยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในการกวาดล้างขบวนการค้ายาเสพติด ปรากฏลักษณะการก่ออาชญากรรม เช่น การทำร้ายร่างกาย ลักพาตัว จนถึงการใช้ชีวิตสังหารผู้อื่น พฤติกรรมของคนร้ายในเรื่องนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อเรื่อง ทั้งด้านการดำเนินเรื่อง การเสนอภาพความรุนแรง การสร้างให้เรื่องมีความสนุกสนาน ตื่นเต้น กล่าวได้ว่าบทบาทอาชญากรและสภาพอาชญากรรมมีความสำคัญต่อเรื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักอาชญาวิทยามาศึกษาอาชญาวิทยาชุดของวชิษฐ เดชกุญชร ด้านแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและแนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรและอาชญากรรมในเรื่อง